

« aliquis sit adjunctus. 2. Particulariter, pro tristitia, et tædio
 « de divina amicitia, eò quòd per virtutum exercitia laboriosa
 « servari debeat; et sic amicitiam illam non curet.

Unde resolves:

- « 1. Acedia accepta primo modo tum demum est peccatum
 mortale, cum ideo committitur opus vetitum sub mortali.
 « 2. Acedia accepta secundo modo ex se est mortale, quia
 « repugnat charitati Dei.
 « Ex quo de filiabus Acediæ quoque facillè judicari potest, quæ
 « sunt sequentes.
- « 1. Malitia, qua quis odio habet bona spiritualia, et vellet
 « ea non esse, aut qua ipsum pœnitet bene fecisse, vel imple-
 « visse id ad quod tenebatur, aut qua contemnit Dei Beneficium,
 « v. g. desiderando non fuisse natum, aut non agnovisse Chris-
 « tum, etc. est autem ex genere suo mortale.
 « 2. Pusillanimitas, et desperatio de salute, quæ mortale
 « quoque est.
- « 3. Rancor, quo ii sunt fastidio, qui ad spiritualia inducunt.
 « 4. Torpor, cum bona fiunt, non cum debito fervore.
 « 5. Evagatio mentis, qua quis in exercitio spiritualium eva-
 « gatur circa illicita; sive per cogitationem, et dicitur curiositas;
 « sive per locutionem, et dicitur verboritas; sive per inquietu-
 « dinem, et dicitur inquietudo, quæ communiter sunt venialia.
 « Vide *D. Th. q. 35. Laym. l. 2. tom. 3. c. 9. Tol. l. 8. c. 70.*
 « Culpabilis autem evagatio mortalis erit, quando notabilis
 « est, et attentio requiritur ad implendum præceptum obligans
 « sub mortali: v. g. in recitandis Horis canonicis, celebranda,
 « vel audienda Missa. *Reg. Pal. de Char. t. 6. dub. 1. p. 3. Trull.*
 « *l. 1. c. 6. dub. 1. contra Tamb. de exped. sacrific. l. 2. c. 3. ubi*
 « docet, distractum esse voluntariè, et per notabile tempus inter
 « sacrificandum extra Canonem, esse tantum veniale; licet con-
 « cedat, sub Canone, præsertim circa Consecrationem, esse
 « mortale, propter gravem irreverentiam, et periculum erroris.
 « Dixi ad implendum præceptum: nam in oratione vel non
 « præcepta, vel sub obligatione tantum veniali, est peccatum
 « veniale tantum: *S. Thom. Nav. Suar. Less. l. 2. c. 37. dist.*
 « *11. inò nullum, si non tam intendat orare, quam verba precum*
 « *recitando pio exercitio se occupare: quia non formaliter, sed*
 « *materialiter tantum orat: v. g. cum quis manibus laborans,*
 « *psalmos, aliasve preces recitat, aut cantet, non animo orandi,*
 « *sed cavendi cogitationes vanas, vel recreandi se. Sanch. cons.*
 « *part. 2. l. 7. c. 2. dist. 31. Trull. l. 1. c. 7. dist. 10. Vid. supra*
 « *l. 4. c. 2. dub. 2.*

LIBER SEXTUS.

DE SACRAMENTIS.

HABEBIT hic Liber Tractatus sex: 1. Agetur de Sacramentis
 in genere. 2. De Baptismo et Confirmatione. 3. De Eucharistia.
 4. De Pœnitentia. 5. De Extrema Unctione et Ordine. 6. De
 Matrimonio.

TRACTATUS PRIMUS.

DE SACRAMENTIS IN GENERE.

CAPUT I.

DE NATURA SACRAMENTI NOVÆ LEGIS.

DUBIUM I.

Quid sit Sacramentum?

1. Quomodo definiatur Sacramentum? Et quæ requirantur ad essen-
 tiam Sacramenti? — 2. Alia communior definitio Sacramenti.
 — 3. An fuerint vera Sacramenta Sacrificia, Figura, et Sacramenta
 veteris legis? — 4. Quid notandum de Circumcisione? — 5. Quæ
 alia excludantur à ratione Sacramenti. — 6. Plura notanda circa
 Sacramenta. Et quotupliciter Sacramenta distinguantur? — 7. An
 Sacramenta causent gratiam physicè, vel moraliter?

1. — « RESP. Est res sensibilis, quæ ex stabili institutione
 « Christi vim habet sanctitatis, sive gratiæ justificantis efficiendæ,
 « et per consequens significandæ.

Unde resolves:

- « 1. Ad essentialiam sacramenti requiri tria. 1. Ut sit signum
 « stabile. 2. Ut significet veram sanctitatem. 3. Ut eandem effi-
 « ciat ex opere operato, id est usu suo, et applicatione, per pro-
 « priam efficaciam, et non ex opere operantis, sive per actum,
 « aut dispositionem ministrantis, vel susipientis: quæ, etsi ad
 « effectum Sacramenti requiratur, non tamen ut causa, sed ut
 « conditio sine qua non.»
 2. — Magis mihi arridet communior definitio, quam tradunt

ali de Sacramento: « Est signum sensibile, sacrum, permanens, interioris Gratiae, institutum à Christo ad nostram sanctificationem. » Et hæc definitio magis congruit Trident. *sess. 13. c. 3.* ubi Sacramentum sic definitur: *Symbolum rei Sacrae, et invisibilis Gratiae visibilis forma.* Dicitur *Symbolum*, sive *Signum*, quia hoc essentialiter pertinet ad Sacramentum, ut sit signum nobis denotans Gratiam sanctificantem Animam. *Sensibile*, id est sensibus patens. *Sacrum*, id est cum actu Religioso. *Permanens*, quandiu durat nostra Religio. *Interioris Gratiae*, quia hoc est essentialiter omni Sacramento, Gratiam significare. *Institutum*, quia, cum Sacramentum sit signum arbitrarium, non posset sanctificationem efficere, neque significare, nisi ex Institutione Divina. *A Christo* 1. ad differentiam Sacramentalium, ut est usus aquæ benedictæ, panis benedicti, etc. quæ non à Deo, sed ab Ecclesia instituta sunt, et vi orationum Ecclesiæ excitant pios motus in Anima, quibus movetur Deus ad postea peccata remittenda. Dicitur 2. à Christo, quia, licet *Habert* dicat Sacramenta tantum à Deo principaliter esse instituta, non autem à Christo ut homine, nisi tanquam a causa morali, et instrumentali, cum solus Deus potuerit Sanctificationis vim sanctificandi tribuere; Attamen melius dicunt *Salm. de Sacr. c. 3. n. 4.* et *Viva eodem tit. q. 1. art. 4. num. 1.* cum aliis, quod Christus etiam quæ Homo instituit Sacramenta potestate *Excellentiæ*, ipsi collata ratione unionis cum Verbo; et hujus sententiæ est etiam *D. Th. 3. p. q. 72. art. 1. ad 1.* ubi ait: « Instituire novum Sacramentum pertinet ad potestatem Excellentiæ, quæ competit soli Christo. » Dicitur demum ad nostram Sanctificationem, hoc etiam pertinet ad essentiam Sacramenti, ut definit *Trid. sess. 7. can. 1.*

5. — « 2. A definitione talis Sacramenti excludi 1. Sacrificia tam novæ, quam veteris Legis: quia hæc non sunt instituta ad gratiam ex opere operato conferendam, (etsi nihilominus sacrificium novæ legis sic eam impetret ei, pro quo offertur non ut Sacramentum, usu suo et applicatione, sed per modum impetrationis), sed ad cultum Deo præstandum. *Conc. d. 60. art. 22. 2.* Figuras et sacramenta veteris legis, v. gr. Circumcisionem, transitum maris rubri, agnum paschalem, varias item purificationes, et consecrationes Sacerdotum; tum quia à Christo non sunt instituta; tum quia veram sanctitatem non efficiebant. Ac, licet Circumcisio aliquando sustulerit peccatum originale per veram gratiam, id fecit vel ex opere operantis in adultis, vel non ex opere operato simpliciter, et rigosè, tum quia non contulit gratiam, ut causa physica, vel ut causa moralis, quia nondum erat exhibitæ passio Christi; et meritum, ex quo gratia pendebat, sed tantum ex speciali privilegio; tum quia non contulit gratiam formaliter, quæ Circumcisio, et ex sua institutione, sed quatenus erat professio fidei, neque vi applicationis, et usûs sui; alioquin enim omni non ponenti obicem, et quidem præter omnem meritum contulisset, quod est falsum. Vide *Fill. tr. 1 et 5. q. 8. c. 8.* »

4. — Sed quæritur I. an Circumcisio fuerit verum Sacramentum. Resp. affirmativè ex communi, tum quia Circumcisio per se operabatur Sanctitatem, non internam, sed externam, sive legalem; tum quia fideles consecrabantur ad veri Dei cultum. Ita *D. Th. etc.*

Quæritur II. An Circumcisio de se peccatum tollat? Resp. negativè cum *Habert*, qui dicit, quod tunc fideles adulti non mundabantur à peccato originali, sive actuali, nisi formatam charitatem habebant; Parvuli autem mundabantur à peccato originali per actum Fidei ministrantis, seu offerentis, ut docet *S. Th. par. 3. q. 70. art. 4. Quatenus* (ut ait) hæc Fides respiciebat Christum venturum.

5. — « 3. Neque sunt Sacramenta ea quæ dicuntur Sacramentalia, v. g. benedictio Abbatis, consecratio virginis; quia præcisè ex usu suo, et opere operato gratiam non conferunt: uti nec actus virtutum, præterquam quod hi sensibiles non sint. 4. Lotio pedum Apostolorum; insufflatio Christi in Apostolos, per quam Spiritum Sanctum illis dedit. Item verba Christi ad Magdalenam et Paralyticum, *Remittuntur tibi peccata*; quia non fuerunt signa instituta stabiliter ad gratiam conferendam. 5. Martyrium, ob eandem causam: esto enim ex opere operato gratiam conferat, non tamen est specialiter ad hoc institutum. » Vide *Schol.* »

6. — Plura hinc adnotanda sunt: et notandum I. Certum est, et de Fide Sacramenta esse septem, et omnia à Christo instituta, ut definit *Concilium Trident. sess. 7. Can. 1.* Et horum alia dicuntur Sacramenta *Mortuorum*, ut Baptismus, et Pœnitentia, quæ causant primam Gratiam, et ideo etiam à peccatore suscipi possunt. Alia *Vivorum*, ut sunt Eucharistia et alia reliqua. Hoc tamen non obstante, etiam Sacramenta vivorum aliquando primam Gratiam conferre possunt, scilicet cum quis putans se non esse in statu peccati mortalis, vel existimans se contritum, accedit cum attritione ad Sacramentum, ut habet *S. Thom. 3. p. q. 79. art. 3.* ubi ait: « Potest tamen hoc Sacramentum operari remissionem peccati... etiam perceptum ab eo qui est in peccato mortali, » cujus conscientiam et affectum non habet; Fortè enim primò non fuit sufficienter contritus, sed devotè et reverenter accedens consequetur per hoc Sacramentum gratiam charitatis, quæ contritionem perficiet, et remissionem peccati. » Et idem confirmat *q. 72. art. 7. ad 2.* Et idem communiter docent *DD. de aliis Sacramentis*, ut *Gonet. Man. t. 6. pag. 43. Concina. t. 8. pag. 52. n. 29. Ronc. tr. 2. q. 3. et Salm. de Sacr. c. 5. n. 12. cum Suar. Pell. Bon. Bec. Ricch. et aliis.* (contra *Vasq. Lug. Vill. etc.*) Ratio, quia in *Trid. Sess. 7. Can. 6.* dicitur: « Si quis dixerit Sacramenta novæ Legis... gratiam non ponentibus obicem, non conferre... anathema sit. » Nota verbum *ponentibus obicem*; ergo qui accedit ad Sacramentum vivorum cum attritione, quæ excludit peccati affectum tam actualem quam habituales, jam obicem non ponit, et ideo gratiam recipit, modò

habeat votum Pœnitentiæ. Id confirmatur exemplo Extremæ Unctionis, quæ infirmo, ut ait S. Jacobus: *Si in peccatis sit remittentur ei*; id est (ut sentit D. Th. 3. p. q. 30. art. 1.) datur robor adversus defectus relictos ex peccatis præteritis: « Sed quia » (deinde addit S. Doctor) hoc robor gratia facit, quæ secum » non compatitur peccatum, ideo ex consequenti, si invenit peccatum aliquod vel mortale, vel veniale, quoad culpam, tollit » ipsum, dummodo non ponatur obex ex parte recipientis. »

Notandum II. Alia Sacramenta dicuntur *Transeuntia*, alia *Characteristica*, seu characterem imprimunt, ut Baptismus, Confirmatio et Ordo; character enim est signum spirituale, per quod distinguitur ab aliis. Notandum III. Alia Sacramenta sunt necessaria necessitate *medii* ad salutem, saltem in voto implicito, ut Baptismus et Pœnitentia; Alia verò tantum necessitate *præcepti*. An autem Sacramentum Eucharistiæ sit necessarium necessitate *medii* saltem in voto? Vide de *Eucharistia* infra n. 192. Notandum IV. Sacramenta dicuntur *Formata*, quando in suscipiente obtinent effectum suum; *Informia* autem, quando sunt quidem valida, sed sine suo effectu, nempe si quis suscipit Baptismum sine dolore de actualibus mortalibus, recedente autem obice gratiæ, Sacramentum statim gratiam causat. Hoc certum est de Baptismo, ut docent communiter S. Th. 3. p. q. 69. art. 10. Scotus E. 4. q. 5. n. 4 et 8. ex D. Aug. l. 1. de Bap. c. 12. ubi docet. « Quod ante datum est, valere incipit, cum illa fictio veraci confessione recesserit. » *Contin. Tourn. t. 4. p. 177. Salm. de Sacr. c. 5. n. 53. et alii passim contra Vasq. Ratio*, quia Baptismus est medium necessarium ad delendum peccatum originale, sed cum non possit amplius recipi, neque actualiter, neque in voto, quia votum tendit ad id quod potest recipi; ergo necesse est, ut ablato obice reviviscat. Id probabiliter extendunt *Tourn. p. 177. concl. 1. item Palud. Sylo. ap. Salm. n. 67.* ad Sacramenta Confirmationis et Ordinis, quæ iterari nequeunt, et ideo suscipientes alias carerent gratia sacramentali, tam necessaria confirmatis ad fidem profitendam, et ordinatis ad sua munia dignè exercenda. Idem probabiliter extendit *Tourn.* ad Matrimonium, et ad Extremam Unctionem cum S. Thom. et S. Bon. Et idem dicunt *Suar. Vill. Lugo, Con. de Pœnitentia*; negant verò de Eucharistia, contra *Cajet. Gonzal. Petr. Sot. etc.* quorum sententiam probabilem vocant *Salm. l. c.*

Notandum V. Sacramenta, ultra gratiam sanctificantem animam, conferunt etiam gratiam sacramentalem, scilicet auxilia ad obtinendum finem, ad quem quodlibet Sacramentum fuit institutum, ut S. Thom. 3. p. q. 62. art. 2. Notandum VI. Sacramenta operantur, ex opere operato, vi operis externi eliciti, id est virtute conjunctionis formæ cum materia, et applicationis utriusque ad susipientem ex Dei institutione; quare actus ex opere operantis, sive susipientis Sacramentum, licet causent augmentum gratiæ, si homo est in gratia, non tamen causant gratiam, quæ a Sacramento confertur; ideo hi actus re-

quiruntur tantum, ut dispositiones ad effectum Sacramenti recipiendum. S. Th. 3. p. q. 69. art. 8.

7. — Quæstio magna agitur inter DD. an Sacramenta causent gratiam instrumentaliter physicè, vel moraliter? *Tourn. t. 4. pag. 215. concl. 2. cum Vasq. et Lugo* tenent causare moraliter, id est, quia movent Deum ad gratiam physicè causandam. Ratio, quia gratia de se petit produci efficienter à solo Deo, quin opus sit hic miraculum addere, scilicet quòd conferat Sacramentis de se gratiam causare. *Salm. tamen de Sacram. c. 2. num. 21. cum Suar. Vall. Pell. etc.* tenent causare instrumentaliter physicè: ita ut causæ illæ naturales per potentiam obedientialem eleventur ad effectum supernaturalem, et probant ex illo: « Nisi quis renatus fuerit ex aqua, etc. » Hoc enim magis decet Sacramenta. Utraque sententia est satis probabilis. Consule Scholasticos si plura quæris de hac quæstione, cum ipsa nostri non sit instituti.

DUBIUM II.

Quid circa materiam, et formam Sacramentorum servandum?

8. Quotupliciter sumatur Sacramentum? — 9. Quæ conjunctio requiratur inter formam, et materiam? — 10. Vide Resolutiones. — 11. Quæ mutatio invalidet Sacramentum? Vide Resolutiones apud Busemb. — 12. An materiæ et formæ omnium Sacramentorum sint à Christo in specie determinatæ?

8. — « SUPPONO Sacramentum dupliciter sumi. 1. Per modum compositi physici, in quo res sensibilis, et actio (v. g. in Baptismo aqua et ablutio; in Unctione oleum et unctio) dicitur materia; et quidem oleum et aqua materia remota; actio verò illa materia proxima: verba autem, aut quod eorum loco ponitur, ut in Matrimonio signum consensus, dicuntur forma. 2. Per modum compositi artificialis; et tunc dicta materia, et forma, id est, res et verba simul habent se instar materiæ; significatio verò eorum instar formæ. Hic quæritur de materia et forma, priore sensu.

9. — « Resp. 1. Ut Sacramentum sit validum, debet inter materiam et formam, v. g. inter effusionem aquæ, et pronuntiationem verborum, tanta esse conjunctio, ut secundum morem hominum æstimationem, spectata natura cujuscumque Sacramenti, una alteram afficiat; hoc est, ut verba censeantur cadere in talem rem, et cum eâ unum totale signum constituere. Vide *Bon. d. 1. qu. 2. p. 2. Suar. Conc. etc.* »

Quæritur, quænam similtas requiratur inter formæ prolationem et materiæ applicationem? Præter Eucharistiam, quæ omnino requirit similtatem physicam, cum pronomen demonstrativum *hoc* et *hic* non possit verificari, nisi materia sit præsens, commune est non esse opus simul formam et materiam incipi, nec simul finire; sufficet enim, ut forma proferatur, dum

applicatur materia, saltem antequam desistatur applicari. Ita Salm. de Bapt. c. 3. n. 41. Anacl. p. 529. n. 27. Vide de Sac. Q. 1. A. III. n. 3. Ronc. c. 3. q. 2. R. 2. Et de hoc videtur non posse dubitari, cum in Rituali Rom. in administratione Baptismi sic habeatur: *Et cum ea* (scilicet aqua) *sub trina infusione... baptizet... sic dicens: Ego te baptizo in nomine Patris + fundat primò, et Filii + fundat secundò, et Spiritùs + sancti, fundat tertio.* Ergo cum aqua non infundatur in verbo baptizo, non est certè opus, ut à principio materia verbis formæ aptetur.

Quæritur autem, an in aliis Sacramentis præter Eucharistiæ, ut diximus, sufficiat simultas moralis, ita ut satis sit formam incipere statim post applicationem materiæ? Negat Cajet. Opusc. t. 1. tr. 16. ubi loquens de Baptismo, requirit ad validitatem Sacramenti, quòd verba inchoentur priusquam ablutio perficiatur vel è converso, et hoc videtur indicare etiam Scotus ap. Suar. in. 3. p. D. 2. sect. 2. v. Hinc. Sed communiter affirmant Suar. l. c. qui sententiam Caj. omnino refellit, Lug. Resp. Mor. lib. 1. dubium 33. qui illam improbabilem vocat, Holzm. t. 2. p. 3. nu. 9. Tourn. p. 144. Laym. l. 5. tr. 2. c. 7. nu. 5. Diana, p. 3. tr. 4. R. 6. Ant. de Sac. cap. 1. qu. 3. et Salm. de Bapt. c. 4. n. 41. cum Soto, Tol. Sa, Hurtad. Dic. Henr. Vill. et Granad. Ratio, quia in composito morali, quale est Sacramentum, sufficit moralis simultas. Et de hoc videtur non posse dubitari: nam, ut mox diximus de Baptismo, semper ac ablutio non fit, dum actu profertur verbum baptizo, ablutio non verificatur nisi per unionem moralem: hæc autem unio tam erit moralis, si fiat ablutio immediatè antequam forma absolvatur, quam si fiat immediatè post. Hæc tamen unio diversa esse debet pro diversitate Sacramentorum, ut rectè dicunt Suar. Tourn. et Anton. II. cc. Major enim unio certè requiritur in Baptismo, ubi mora unius Pater noster invalidaret Sacramentum, ut bene aiunt Tourn. et Dian. loc. cit. qui contrariam opinionem Fernandez meritò laxam vocat. Et idem præfati Auctores dicunt de Confirmatione, Extrema Unctione et Ordine.

In Pœnitentia autem sufficit illa unio, quam exigit actus judicialis, cum inter accusationem, et sententiam solet intercedere aliqua distantia temporis, quamvis in hoc Sacramento talis distantia non tanta debet esse, quanta fit in iudicio forensi. Dicit autem Croix. l. 6. n. 8. cum Tamb. quòd validè absolvitur pœnitens post horam à Confessione. In Matrimonio tandem sufficit ea distantia quæ ordinariè sufficit in contractibus, ubi satis est, ut consensus unius ponatur, dum adhuc consensus alterius moraliter perseverat. Hæc quoad Sacramentum Pœnitentiæ, et Matrimonii videtur accepta esse apud omnes. Quoad alia verò Sacramenta secunda sententia, spectata ratione, videtur moraliter certa; sed in praxi prima ut tutior consulenda est. Hinc meritò ait Lugo. l. c. n. 3. minimè peccare Sacerdotem, qui ad majorem sui animi quietem iterum se faceret ordinare sub conditione.

Unde resolves:

10. — « 1. In Baptismo, Confirmatione, Unctione et Ordine requiritur talis conjunctio, ut dum minister verba pronuntiat, moraliter censeatur etiam lavare, etc.
 « 2. In Pœnitentia absolutio satis diu potest differri, sicut in iudiciis sententia post examen causæ. * (Vide dict. mox n. 9.) *
 « 3. In Matrimonio unius consensus potest alterius consensum tandiu sequi, quandiu hic moraliter permanere censeatur: sicut in aliis contractibus. Vid. Con. hic art. 6.
 11. — « Resp. 2. Ut valeat Sacramentum, non debet fieri substantialis, seu essentialis mutatio materiæ, vel formæ: accidentalis verò mutatio, etsi sæpe illicita sit, non tamen invalidum facit Sacramentum. Porro substantialis mutatio materiæ dicitur, quando secundum communem usum, et æstimationem hominum, differt nomine, et re ab ea, quam Christus præscripsit. Accidentaliter dicitur, quando cum ea eundem retinet usum et nomen. Formæ mutatio essentialis est, quando non manet idem sensus: accidentaliter, quando manet. Laym. l. 5. tr. 1. c. 4. ex comm.

Unde resolves:

- « 1. Nullum est Sacramentum Eucharistiæ, si materia cruda consecratur, sive hæc differat specie substantiali à pane, sive non, quia communiter non censeatur, aut dicitur panis. Item si aquæ artificiales adhibeantur in Baptismo, quia non habent communem usum, et nomen aquæ elementaris, esto physice specie non discrepent. Vide infra de Baptismo.
 « 2. Valet Sacramentum, etsi aqua Baptismi sit calida, etc. Item si panis Eucharisticus sit ater, fermentatus, etc.
 « 3. Defectu formæ Sacramentum est nullum. I. Si litteræ aliquæ mutentur, variantes sensum, quod facillè fit initialibus, v. g. in nomine matris, filix, etc. II. Si magna fiat interruptio verborum, ita ut moraliter non videantur cohærere. III. Si forma divisim pronuntietur, v. g. unus dicat, *Ego te baptizo*, alter in nomine Patris, etc. quia erunt duæ formæ imperfectæ, et sensus falsus. Fill. t. 1. c. 4. q. 5. Vide Bon. q. 2. p. 1. * (Nota hinc Prop. 27. damnatam ab Alexand. VIII. Valuit aliquando Baptismus, sub hac forma collatus. In nomine Patris, etc. prætermisiss illis: ego te baptizo.) *
 « Forma valet, etsi non liceat. I. Si omittas voces non essentielles, v. g. *Ego*, et *Amen* in Baptismo: *Enim* in forma Eucharistiæ, Bon. d. 4. q. 3. p. 1. n. 9 et 10. ex Suarez, etc. II. Si quid addas, v. g. in nomine Patris, *qui te creavit*, etc. III. Si substituas synonyma; v. g. *ablutio*, pro *baptizo* * (Ita S. Th. 3. p. q. 60. art. 8.) * IV. Si tantum transponas, ut, *Hoc meum est corpus; Te ego baptizo*. V. Si verba corrumpas ob præci-

» pilantiam, et balbutiem : v. g. *Hoc est corpus meus*, vel *hic est enim calix meus*. VI. Si interruptio fiat parva, v. g. *Ego te baptizo*, et interponat, *ista aqua est nimis frigida*, vel *Custos verte folium*. In nomine Patris, etc. *Fill. l. c.* Vide *Bon. l. c.*
 » * (*Idem docet Lugo D. 2. n. 111. Ronc. c. 3. q. 4. R. 1. cum Tamb.*
 » *Tussis autem inter syllabas verborum formam inovalidat, nisi sit momentanea, Ronc. ibid. cum Tamb. Leand. apud Croix l. 6. p. 1. n. 33. Tussis verò longa (puta per medium quadrantem) inter verba, certe inovalidat formam. Croix ib. cum Tamb.*
 » *et Spor. Quænam autem in singulorum Sacramentorum materia et forma mutatio sit substantialis, aut accidentalis, vide infra, ubi de his singulatin agemus.*)^o »

12. — Quæritur an materiæ, et formæ omnium Sacramentorum fuerint à Christo Domino in specie determinatæ? Certum est Christum in specie determinasse materiam et formam Baptismi et Eucharistiæ. Dubium igitur vertit quoad alia Sacramenta. Prima sententia probabilis negat, et hanc tenent *Bel-larm. t. 2. de Sac. Ordin. c. in fin. Salm. de Sac. c. 4. n. 48. Lugo eodem tit. D. 2. ex n. 84. Holzm. tom. 2. p. 3. n. 11. Croix l. 6. p. 2. n. 2135. item S. Bon. Alensis, et Morinus ap Juen. Inst. Theol. t. 7. p. 41.* Ratio unica hujus sententiæ est diversitas Ecclesiæ Græcæ et Latine in administratione aliorum Sacramentorum, præsertim in Ordine; in Ecclesia enim Græca Presbyteratus et Diaconatus conferuntur per solam manuum impositionem: in Latina verò præter manuum impositionem requiritur traditio rerum, ut habetur in Decreto Eugenii IV ad Armenos, relato apud *Croix l. 6. p. 2. n. 2128.* ubi sic habetur: « Sextum (Sacramentum) est Ordinis, sicut materia est illud » per cujus traditionem confertur Ordo; sicut Presbyteratus » traditur per calicis cum vino, et patenæ cum pane porrectionem: Diaconatus verò per libri Evangeliorum dationem; » Subdiaconatus verò per calicis vacui cum patena vacua supposita traditionem; et similiter de aliis per rerum ad ministeria » sua pertinentium assignationem. » Secunda verò sententia probabilior affirmat omnes materias, et quoad substantiam etiam formas Sacramentorum fuisse in specie à Christo determinatas. Hanc tenent *Juenin. l. c. Conc. t. 8. p. 23. n. 10. Auctor Petr. t. 3. p. 21. Habert, Merbes. Cont. Tourn. t. 4. pag. 147. et alii plures cum D. Th. 3. p. q. 60. art. 5.* qui non potest negari esse pro hac sententia, siquidem hanc tradit rationem: « Quia ergo » sanctificatio hominis est in potestate Dei sanctificantis, non » pertinet ad hominem suo iudicio assumere res quibus sanctificatur; sed hoc debet esse ex divina institutione determinatum. » Et ideo in Sacramentis novæ legis, quibus homines sanctificantur » (secundum illud, 1. Corinth. 6. Abluti estis, sanctificati estis), » oportet uti rebus ex divina institutione determinatis. » Nec S. Doctor explicari potest de determinatione in genere, quæ possit per diversa signa significari; nam ad 1. expressè docet oppositum, dicens: *Etsi idem potest per diversa*

signa significari (en qualis esset determinatio in genere), determinare tamen quo signo sit utendum (en determinatio in specie), pertinet ad significantem; Deus autem est qui nobis significat spiritualia.

Circa autem diversitatem Ecclesiæ Græcæ et Latine, præsertim (ut diximus) in Sacramento Ordinis, respondetur, traditionem instrumentorum non esse materiam essentialem, sed tantum accidentalem, etsi integram. Ad Decretum verò Eugenii, respondet *Habert*, illud editum fuisse soluto Concilio; sed hæc responsio nihil valet, jam enim satis probavimus *lib. 1. ex num. 110.* Decreta Pontificum esse per se infallibilia. Congruentiùs itaque respondetur cum *Merbesio, Concina, et Tourn.*, quòd Eugenius, non quidem determinavit materiam essentialem Ordinis, sed solum voluit Armenos instruere de omni ritu Ecclesiæ Romanæ, cujus unionem illi ambiebant. Dices, Eugenius non loquitur de ritu, sed expressè de materia; et sicut in aliis Sacramentis materiam essentialem assignat, sic in isto de Ordine, dicens: « Sextum est Ordinis, cujus materia est illud, per cujus » jus traditionem confertur Ordo. » Respondeo: Si hoc est verum, sequeretur, quòd etiam esset certum quemlibet minorum Ordinum esse Sacramentum; sed ipsi *Salm. de Ordine c. 4. n. 42. cum Soto, Nav. Vasq.* dicunt oppositum esse probabile, idque probabilius esse probabimus infra *n. 737.* cum Ordines Minores etiam ab abbatibus conferantur. Nec valet dicere cum *Vasq. Major. et aliis apud Palaun tr. 27. D. un. p. 14. n. 10.* quòd in eodem Decreto Eugenii Episcopus vocatur Minister ordinarius Sacramenti Ordinis: ergo (ut aiunt) possunt ex privilegio etiam alii, quàm Episcopi, esse ministri hujus Sacramenti. Nam resp. quòd si hoc esset, etiam Presbyteratus posset aliquando conferri à non Episcopo; sed hoc communiter rejicitur, quidquid dicat *Vasq.* Unde dicendum, quòd Eugenius cum nominavit Ministerium ordinarium, utique intellexit loqui in subjecta materia secundum sensum DD. et constantem Ecclesiæ traditionem ut ait *Tourn. in Prælect. Theol. t. 10. pag. 60.* nempe quòd privatè ad Episcopum spectat conferre Ordinem Presbyteratus, et Diaconatus; reliquos verò inferiores, utpote non Sacramenta, posse aliis committi. Hinc censetur Eugenius, loquendo de Sacramento Ordinis, non omnia dogmaticè asseruisse, sed in pluribus se accommodasse ad communem loquendi modum, quo res in septem Ordinibus adhibitæ, utpote discrimen uniuscujusque Ordinis expressiùs significantes, communiter vocantur materia Sacramentorum.